

Foreldreoppfølging etter omsorgsovertakelse og spørsmålet om tilbakeføring

Statsforvalteren Trøndelag, 20.10.23

Ellen Syrstad: ellen.syrstad@vid.no

Temaer for dagen

Foreldres erfaring med samarbeid og oppfølging etter en omsorgsovertakelse

Profesjonelles dilemmaer i oppfølgingen av foreldre

Hvor er barnevernet i dag etter EMD dommene?

Familiegjenforening

VID
Specialized
University

Dissertation no. 23
Ellen Syrstad

«Å forstå det uforståelige»

Møtet mellom foreldre som er fratatt omsorgen for sine barn, familievernet og barnevernet

Bakgrunn for studien

- I Lov om barneverntjenester § 8-3 står det at barnevernet har ansvar for å følge opp foreldre etter en omsorgsovertakelse, og at de skal ta en aktiv rolle for å tilby foreldre hjelp. I 2018 ble det presisert at barnevernet i utgangspunktet skal legge til rette for at foreldre skal få tilbakeført barna sine etter en omsorgsovertakelse.
- Barnevernets krevende dobbeltrolle gjør det vanskelig for dem både å frata foreldre omsorgen for deres barn, for deretter å følge dem opp i etterkant.
- Familievernets har fått en sentral rolle i oppfølgingen av foreldre:
www.bufdir.no/barnevernsforeldre

Datamateriale

- a) Intervjuer og fokusgrupper med 6 foreldre som er fratatt omsorgen. Alle hadde erfaring med familievernets oppfølgingstilbud
- b) Intervjuer og fokusgrupper med 7 terapeuter fra familievernet. Alle hadde erfaring med oppfølging av foreldre
- c) En medforskergruppe bestående av to foreldre, to saksbehandlere fra barnevernet, to terapeuter fra familievernet og tre forskere

Hva forteller foreldrene?

To understand the incomprehensible: A qualitative study of parents' challenges after child removal and their experiences with support services

Ellen Syrstad PhD candidate¹ | Tor Slettebø Professor²

Resultater:

- Det er vanskelig å forstå hvorfor barna er plassert
- Det er ikke noe poeng i å kjempe imot systemet
- Du er ikke lenger mislykka

1. Det er vanskelig å forstå hvorfor barna er plassert

”Det ville vært lettere å gå til en kirkegård. Da ville jeg i det minste forstått”

2. Det er ikke noe poeng i å kjempe imot systemet

I: Hvordan vet du hva du skal gjøre når du ikke forstår hvorfor barnet ditt er plassert?

M: Vi vet ikke det. Vi må gjette oss til det. Er for eksempel 1000 kroner for mye å betale for et par sko?

I: Sjekker barnevernet hvor mye dere bruker på sko?

M: Nei. Men dette er automatiske tanker som oppstår ved hver handling jeg gjør. Jeg er vant til at det meste brukes mot meg ved neste rettssak.

3. Foreldrenes møte med familievernet

«De åpner opp sine armer, du er ikke lenger mislykka»

Hva forteller terapeutene?

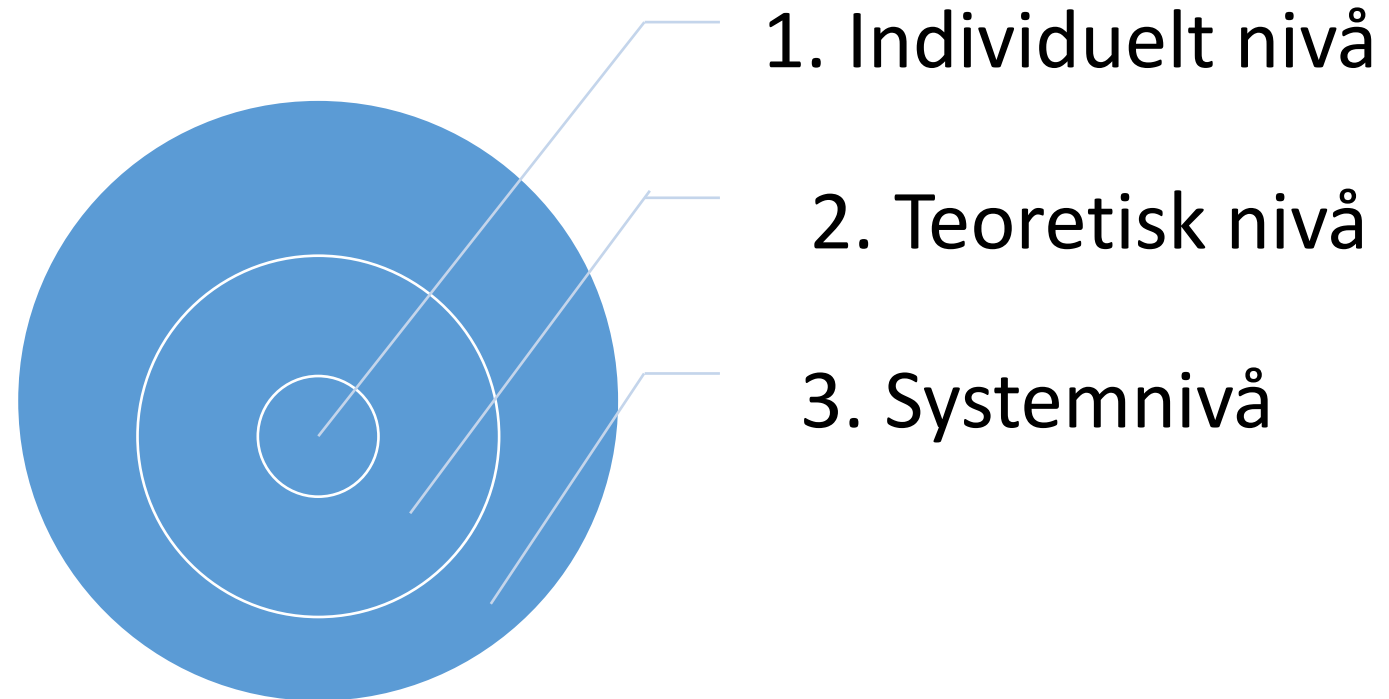
To Navigate the Normative and the Not-Normative Family Therapists Negotiating Their Professional Identities with Parents Whose Children are Placed in Public Care

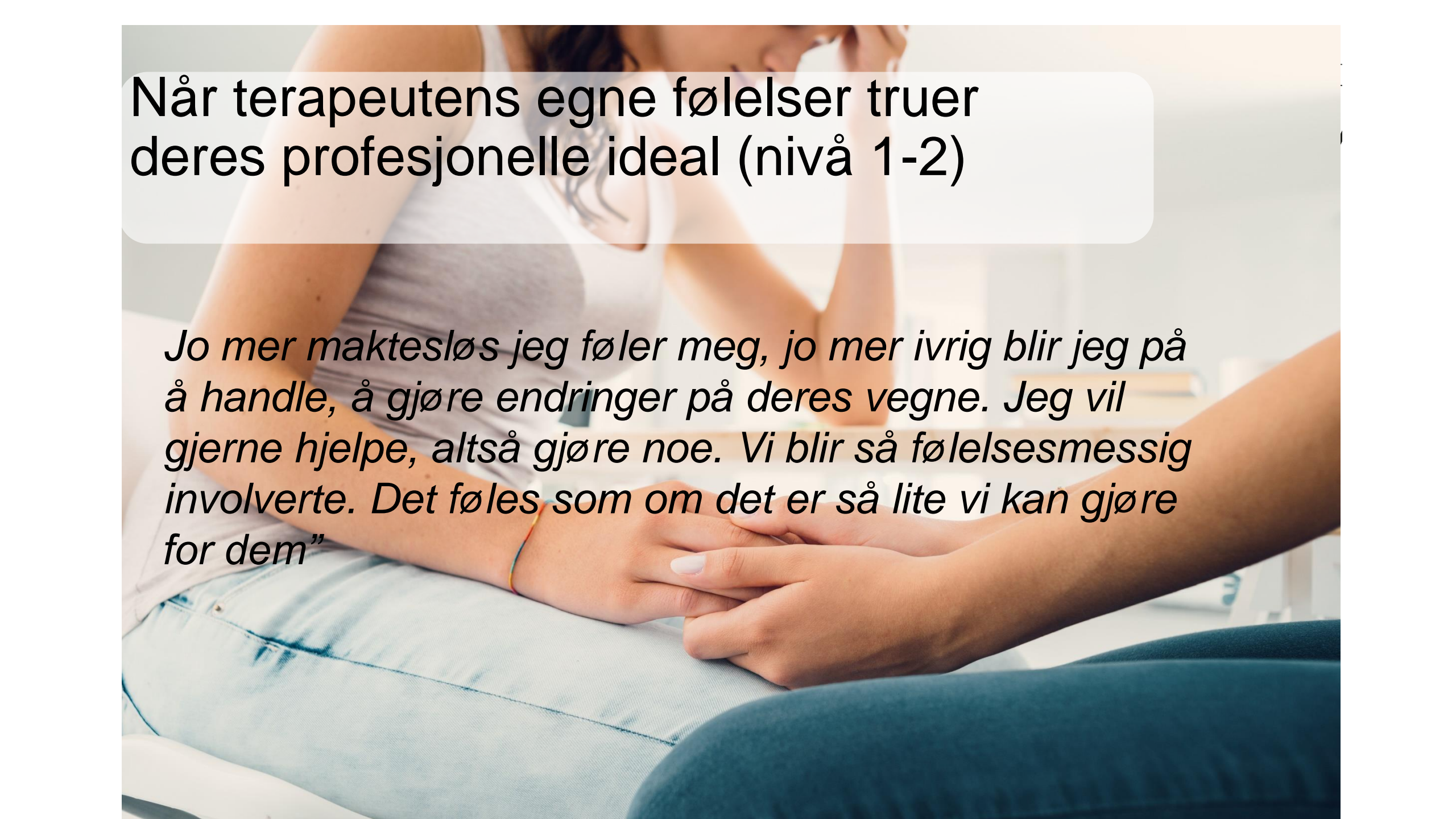
Ellen Syrstad¹ · Ottar Ness²

© Springer Science+Business Media, LLC, part of Springer Nature 2019

- Når egne følelser truer faglige idealer (1-2)
- Når det er ulike versjoner av virkeligheten (2-3)
- Når terapeuten reagerer på systemet (1-3)

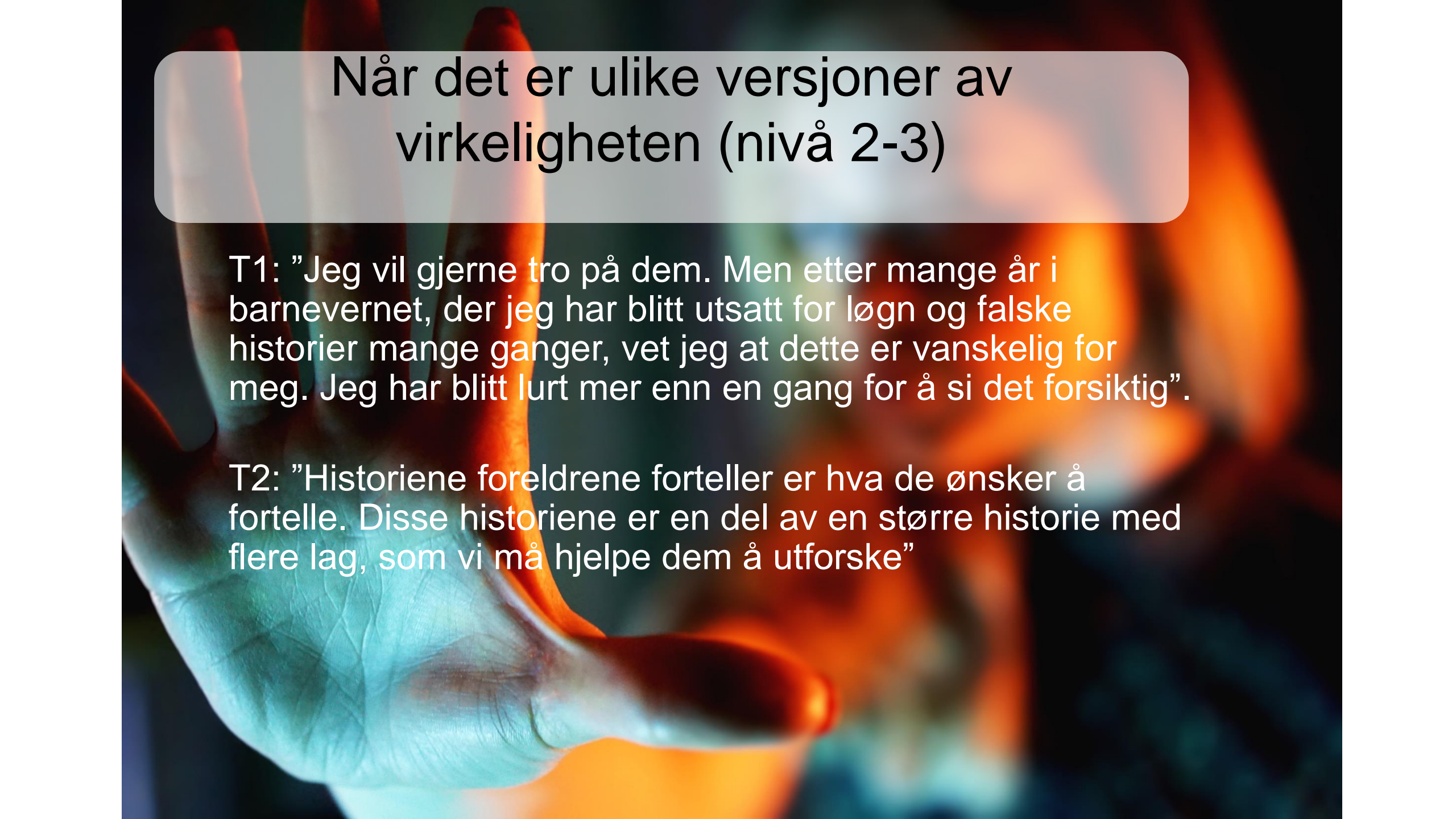
Figur: Terapeutens profesjonelle identitet

A woman with dark hair, wearing a white tank top and light blue jeans, is sitting on a light-colored couch. She has her hands clasped together in her lap and is looking down with a thoughtful or somber expression. The background is a bright, slightly blurred indoor setting.

Når terapeutens egne følelser truer deres profesjonelle ideal (nivå 1-2)

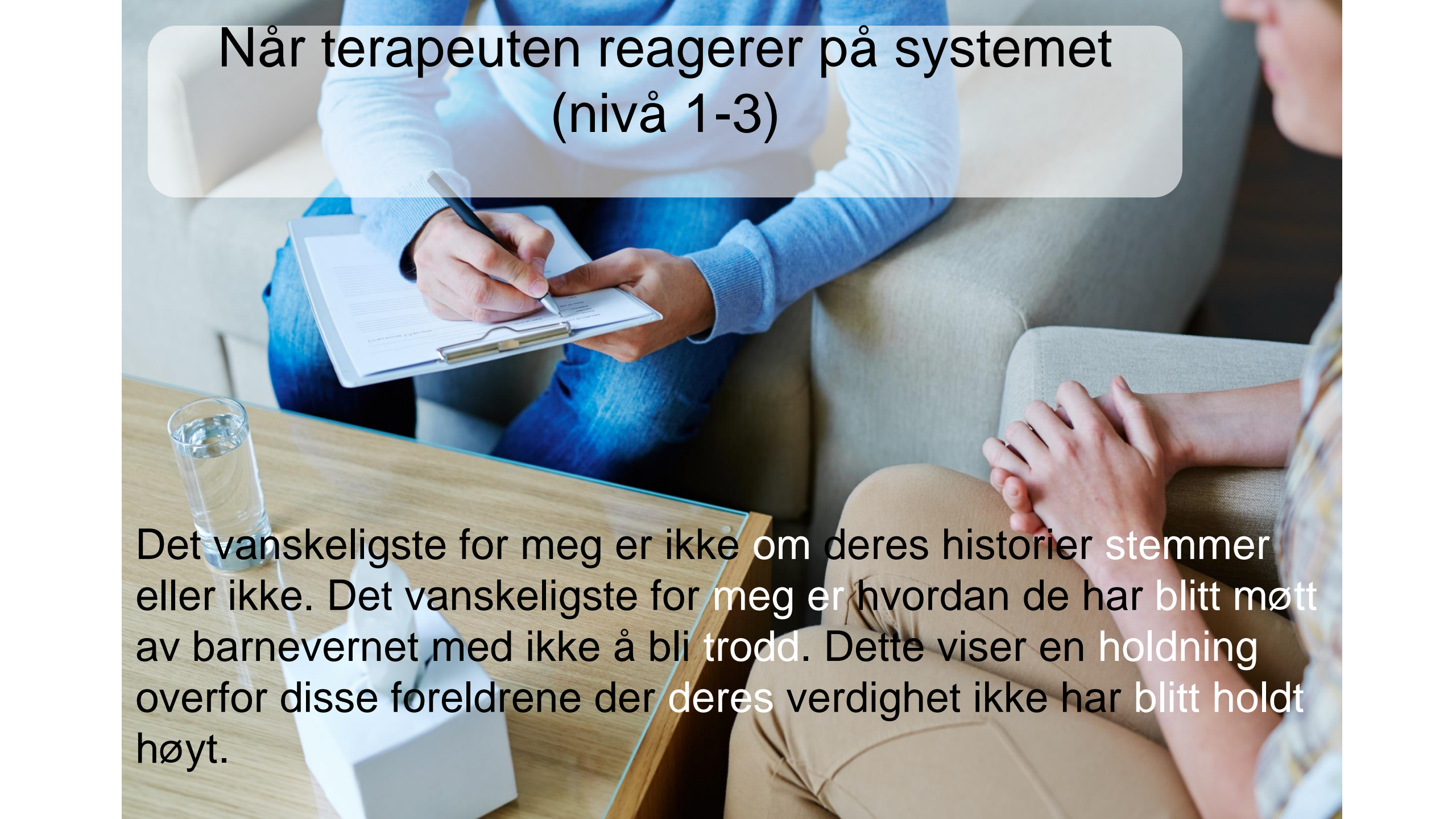
Jo mer maktesløs jeg føler meg, jo mer ivrig blir jeg på å handle, å gjøre endringer på deres vegne. Jeg vil gjerne hjelpe, altså gjøre noe. Vi blir så følelsesmessig involverte. Det føles som om det er så lite vi kan gjøre for dem”

Når det er ulike versjoner av virkeligheten (nivå 2-3)

T1: "Jeg vil gjerne tro på dem. Men etter mange år i barnevernet, der jeg har blitt utsatt for løgn og falske historier mange ganger, vet jeg at dette er vanskelig for meg. Jeg har blitt lurt mer enn en gang for å si det forsiktig".

T2: "Historiene foreldrene forteller er hva de ønsker å fortelle. Disse historiene er en del av en større historie med flere lag, som vi må hjelpe dem å utforske"

Når terapeuten reagerer på systemet (nivå 1-3)

Det vanskeligste for meg er ikke om deres historier stemmer eller ikke. Det vanskeligste for meg er hvordan de har blitt møtt av barnevernet med ikke å bli trodd. Dette viser en holdning overfor disse foreldrene der deres verdighet ikke har blitt holdt høyt.

Samarbeid med foreldre har fått ny aktualitet

Norge dømt i to barnevernssaker i Menneskerettsdomstolen

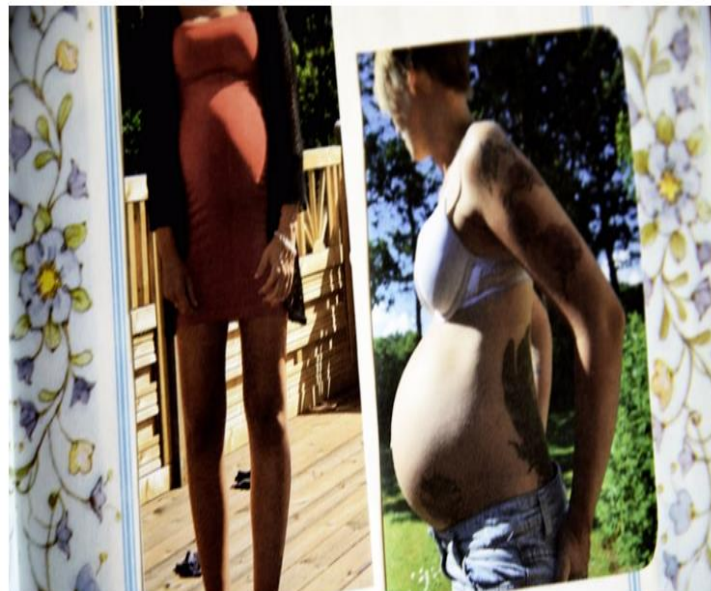
Den europeiske Menneskerettsdomstolen (EMD) har dømt Norge i to nye barnevernssaker.

Vitenskapelige Høgskole

EMD-storm mot norsk barnevern

Sju nye norske barnevernssaker til behandling i EMD

Menneskerettsdomstolen har tatt hele 34 norske barnevernssaker til behandling.

EMD-STORM MOT NORGE: Saken til Trude ble tatt til behandling i Menneskerettsdomstolen i desember 2015. Siden er ytterligere 33 norske barnevernssaker satt under lupen i Strasbourg. Video: Siv Johanne Seglem og Asle Hansen

VIS BILDETEKST

Barnevernet er under sterkt press

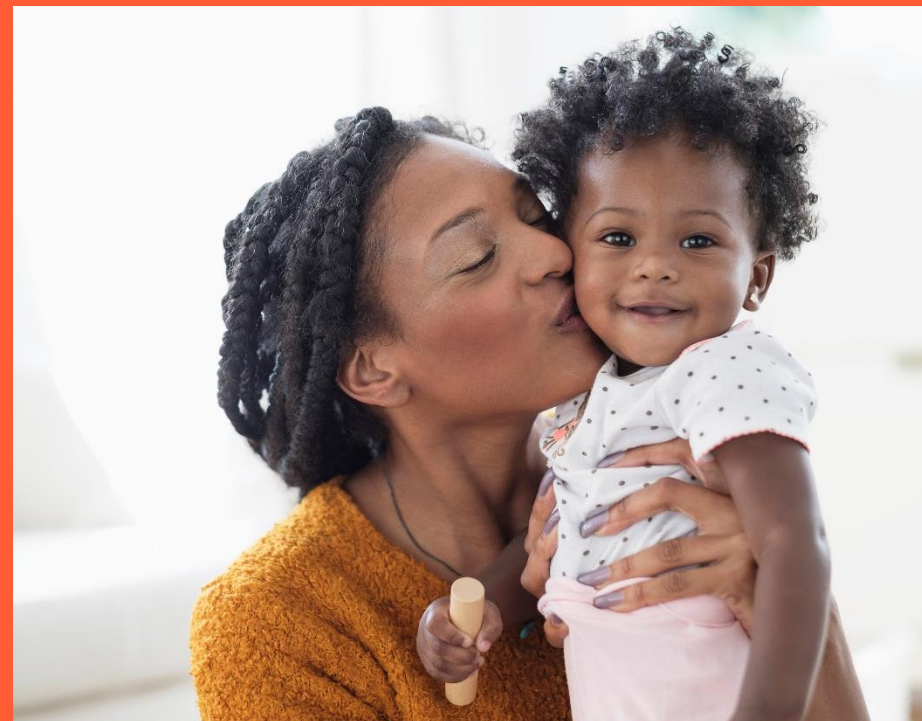
Det norske barnevernet er nok en gang blitt felt av Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) i Strasbourg.

EMD-dommene: føringer for barnevernets praksis

- Er Norge i utakt med det internasjonale feltet når det gjeld barnevern og menneskerettigheter?
- Det biologiske prinsippet «på vei inn igjen» - styrket fokus på samvær og gjenforening
- Er biologiske bånd viktige selv om relasjonen er dysfunksjonell?

Familiegjenforening/ tilbakeføring

- Ny føring og ny presisering i barnevernsloven fra 2018
- Nytt forskningsprosjekt: noen funn så langt

Målet med studien:

Hvilke erfaringer har en gruppe barn, foreldre, fosterforeldre og saksbehandlere med gjenforening etter en omsorgsplassering?

Metodisk fremgangsmåte:

7-8 individuelle intervjuer med:

- Barn over 15
- Foreldre
- Fosterforeldre
- Saksbehandlere i barnevernet

Felles for alle er at de har erfaringer med gjenforening

1. Fra et barns perspektiv

Har intervjuet 4 barn, tre sammen med foreldre

Historier om:

- ***Vanskelige overganger***
- ***Mangelfull oppfølging ved tilbakeføring***
- ***Lojalitetskonflikter***
- ***Ulike hjem***

2. Fra en mors perspektiv

7 mødre er intervjuet:

- *Vanskelige livsbetingelser*
- *Sorgprosesser, vanskelige adskillelser*
- *Lite oppfølging både etter omsorgsovertakelse og ved tilbakeføring*
- *Skadelidende barn som er vanskelig å få tilbake*

3. Fra et fosterhjems perspektiv

8 fosterhjem

- Lojalitetsklemme for barna
- To svært ulike hjem
- Lite oppfølging etter tilbakeføring
- Absolutte brudd etter tilbakeføring
- Manglede støtte etter tilbakeføring

4. Fra en barnevernsansatt sitt perspektiv

9 barnevernsarbeidere:

- Et paradigmeskifte
- Grundigere vurderinger
- Brudd i fosterhjem som vanligste årsak til tilbakeføring
- Bedre oppfølging
- Vanskelige vurderinger
- Mulig fallgruve

Foreløpige temaer jeg har blitt opptatt av:

Barnets
lojalitetsklemme

Brudd i fosterhjem

Manglene oppfølging
av foreldre og barn
etter tilbakeføring

Manglene oppfølging
av fosterforeldre etter
tilbakeføring –
sorgbearbeiding

Samarbeid

samvær

Holdninger til
tilbakeføring og
samarbeid

Å sende de hjem til en
dårligere omsorgsbasis

Sprikende
perspektiver: stabilitet,
gjenforening, lojalitet,
ulike
oppvekstbetingelser

A person wearing a black hooded coat and dark pants is walking away from the camera on a paved path through a misty forest. They are holding a bright red umbrella. The trees have some autumn-colored leaves, and the overall atmosphere is soft and hazy.

Hvordan kan vi tilstrebe et samarbeid med foreldre etter en omsorgsovertakelse?

- Tørre å reflektere over egen profesjonelle rolle
- Åpne opp for ulike faglige tilnærminger og anerkjenne disse
- Tilstrebe et faglig samarbeid mellom barnevernet og familievernnet
- Å hjelpe og støtte foreldre krever tillit, tid, og villighet til å se andre perspektiver og forståelser
- Barnevernet har en krevende dobbeltrolle i disse sakene, men det betyr ikke at det ikke er verdt å tilstrebe en relasjon til foreldrene

TAKK FOR MEG!

ellen.syrstad@vid.no

2012:5, N. (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling : ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsipp i barnevernet* (Vol. NOU 2012:5). Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.

Breakwell, G. M. (1986). *Coping with Threatened Identities*. Methuen: University Paperbacks.

Davies, B., & Harré, R. (1990). Positioning: The discursive production of selves. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 20(1), 43-63.

Dumbrill, G. C. (2006). Parental experience of child protection intervention: A qualitative study. *Child abuse & neglect*, 30(1), 27-37.

Goffman, E. (1970). *Strategic interaction*. Oxford: Basil Blackwell.

Lindemann Nelson, H. (2001). *Damaged Identities, Narrative Repair*. Ithaca, United States: Cornell University Press.

Mason, B. (2019). Re-visiting safe uncertainty: six perspectives for clinical practice and the assessment of risk. *Journal of Family Therapy*, 41(3), 343-356. doi:10.1111/1467-6427.12258

Strong, T. (2005). Understanding in counselling: a preliminary social constructionist and conversation analytic examination. *British Journal of Guidance & Counselling*, 33(4), 513-533. doi:10.1080/03069880500327538

Syrstad, E., & Ness, O. (2019). To Navigate the Normative and the Not-Normative Family Therapists Negotiating Their Professional Identities with Parents Whose Children are Placed in Public Care. *Contemporary Family Therapy*, 41(2), 201-210.

Syrstad, E., & Slettebø, T. (2020). To understand the incomprehensible: A qualitative study of parents' challenges after child removal and their experiences with support services. *Child & Family Social Work*, 25(1), 100-107. doi:10.1111/cfs.12662

Weingarten, K. (2000). Witnessing, Wonder, and Hope*. *Family Process*, 39(4), 389-402. doi:doi:10.1111/j.1545-5300.2000.39401.x

Weingarten, K. (2003). *Common shock: Witnessing violence every day: How we are harmed, how we can heal*. New York, NY, US: Dutton/Penguin Books.

Weitz, Y. S. Föräldraskap på avstånd: Om socialtjänestens stöd till familjehemsplacerade barns föräldran. Forskningsrapport 2016:3. Stockholm. <https://www.fouvalfard.se/file/foraldraskap-pa-avstand.pdf>

